

Understanding the USA's adversarial strategic intentions against the Islamic Republic of Iran based on the model and content of Eugene Santos

Reza Moghiseh

Corresponding Author, PhD in Futures Studies Management, Supreme National Defense University.

Email: Rema59@chmail.ir

 0000-0000-0000-0000

Abdolrahim Pedram

PhD in Futurology and Assistant Professor of the Supreme National Defense University.

Email: abdurrahim.pedram@gmail.com

 0000-0000-0000-0000

Ali Fallah Sheikhlary

Master's degree in Iran University of Science and Technology, Excellent expert of Industry.

Email: 851316@sapco.com

 0000-0000-0000-0000

Mohammad Jamshidi

PhD in Regional Studies and International Relations and Assistant Professor of the University of Tehran and Deputy for Political Affairs of the President's Office.

Email: mjamshidi@ut.ac.ir

 0000-0000-0000-0000

Abstract

In all of battles and wars, especially wars of will and determination, early understanding the enemy's intentions, plans and maps is an important factor in victory. Knowing the general plan or understanding the intentions of the enemy requires model and framework; In this article, by descriptive and analytical method and using documentary and library sources, the Santos model is presented to understand the strategic intentions of the United States against Iran. Almost after Gary Hamel, most of the literature for understanding strategic intentions, especially with adversarial approach, belongs to Eugene Santos. The components of the Santos intentions model to terms of comprehensiveness and depth are superior than other models in, especially for strategic levels. The components of her model include "Iran's fundamental beliefs and assumptions about itself", "Iran's beliefs about the United States", "Iran's basic goals toward the United States", and "Iran's basic actions toward the United States". His model is more valuable than his findings about Iran. Understanding strategic intentions have shifted from person-centered to intent fusion systems, this systems connect to a variety of behavioral sensors in the air (satellite, aircraft, and UAV), land, sea, and political, Social, economic, industrial and infrastructure networks and this systems with the help of knowledge bases, artificial intelligence and software systems are on the verge of accessing big data, meta-analyzes and social knowledge are more real. The IRI and its institutions must logically and systematically design models and processes for understanding the strategic intentions of the enemies in their structure and contexts.

Keywords: Model Structure, Model Content, santos, Strategic Intentions.

درک نیت راهبردی خصمانه ایالات متحده آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران؛ بر اساس مدل و محتوای اوژن سنتوس

رضا مقیسه

نویسنده مسئول، دکتری مدیریت آینده‌پژوهی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

Email: Rema59@chmail.ir

0000-0000-0000-0000

عبدالرحیم پدرام

استادیار و عضو هیئت‌علمی دانشکده مدیریت راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

Email: abdurrahim.pedram@gmail.com

0000-0000-0000-0000

علی فلاح شیخ‌لری

کارشناسی ارشد و پژوهشگر حوزه فناوری و صنعت، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران.

Email: 851316@sapco.com

0000-0000-0000-0000

محمد جمشیدی

استادیار و عضو هیئت‌علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

Email: mjamshidi@ut.ac.ir

0000-0000-0000-0000

چکیده

در نبردها و جنگ‌ها به‌خصوص جنگ اراده‌ها و عزم‌ها، درک زودتر نیت، طرح‌ها و نقشه‌های دشمن عامل مهم پیروزی است. شناخت درک نیت دشمن، نیازمند مدل و ساختار است؛ در این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از منابع اسنادی و کتابخانه‌ای، مدل سنتوس برای درک نیت راهبردی آمریکا علیه ایران ارائه شده است. بعد از گری همل، بیشترین ادبیات نیت راهبردی، متعلق به اوژن سنتوس است. اجزای مدل درک نیت سنتوس از لحاظ جامعیت و عمق نسبت به سایر مدل‌های رقیب خصوصاً برای سطوح راهبردی برتری دارد. در این مدل، کیفیت و نوع نگاه دشمن درباره ایران را می‌توان مشاهده کرد. اجزای مدل او شامل «عقاید و مفروضات بنیادین ایران درباره خودش»، «عقاید ایران درباره ایالات متحده»، «اهداف اساسی ایران در قبال آمریکا» و «اقدامات اساسی ایران در قبال آمریکا» است؛ مدل او در مقایسه با یافته‌های درباره ایران، ارزش بیشتری دارد. یافته‌های دو جزء اول او منطقی‌تر و یافته‌های دو جزء بعدی او ناقص و غلوآمیز است. مدل‌ها و فرایندهای درک نیت راهبردی از فردمحوری به سمت سیستم‌های همجوشی نیت تغییر یافته‌اند و این سیستم‌ها با اتصال به انواع حسگرهای رفتاری در هوا (ماهواره، هواپیما و پهپاد)، زمین، دریا و شبکه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، صنعتی و زیرساختی همچنین با کمک پایگاه‌های دانش، هوش مصنوعی و سیستم‌های نرم‌افزاری در آستانه دستیابی به داده‌های بزرگ، فرا تحلیل‌ها و دانش‌های اجتماعی واقعی‌تر هستند. جمهوری اسلامی ایران و نهادهای آن بایستی به‌طور منطقی و سیستمی، مدل‌ها و فرایندهای درک نیت راهبردی دشمنان را در ساختار و بافتارهای خود طراحی کنند.

کلیدواژه‌ها: ساختار مدل، سنتوس، محتوای مدل، نیت راهبردی.

مقدمه و بیان مسئله

یکی از نویسندگانی که ادبیات درک نیت راهبردی خصمانه را توسعه داده است، «اوژن سنتوس»^۱ استاد ریاضیات و علوم رایانه دانشگاه‌های عمومی، خصوصی و نظامی آمریکا است. او این ادبیات را در نسبت بین جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده مینا قرار داده و نیت راهبردی ایران را از منظر آمریکا ارائه کرده است. امروزه در میان انواع منازعات، نبردها و جنگ‌ها، اساسی‌ترین جنگ‌ها، «جنگ اراده‌ها و فلسفه‌ها»^۲ و مهم‌تر از آن «جنگ قلب‌ها و ایمان‌ها»^۳ است. تجلی و جلوه جنگ قلب‌ها و عزم‌ها در نیات است؛ حریفی که زودتر نیت، طرح‌ها و نقشه‌های دشمن را کشف کند، پیروز عرصه است؛ درک نیت یکی از ابزارهای رسیدن به این پیروزی در عرصه مدیریت و فراتر از آن صحنه بین‌الملل است. هر کس بر اساس میانی و درک نیاتش از حریف و رقیب به راهکارهای تقابل و مبارزه متناسب با آن نیت خواهد رسید.

ساده‌انگاری است کسی تقابل آمریکا با کشوری مثل ایران را فاقد پشتوانه ایدئولوژیکی، تاریخی و حتی مذهبی بداند چراکه «آمریکا در زیر لایه نازکی از سکولاریسم و پلورالیسم، همواره یک کشور مذهبی است. رفتار آمریکا در حال حاضر بیشتر تحت تأثیر مذهب‌گرایی افراطی است تا سکولاریسم نهفته در قانون اساسی» (صدری، ۱۳۸۵، صص. ۱۹۲-۱۹۱). از طرفی «در ربع قرن گذشته، مهم‌ترین نمود دین سازماندهی شده و سیاسی شده در آمریکا، جنبش راست مسیحی است که با داشتن پایه‌های کاملاً مذهبی به صورت فعال در حوزه‌های سیاست داخلی و خارجی آمریکا وارد شده است» (جمشیدی، ۱۳۸۷، ص. ۵۵). همچنین به عقیده «ساموئل هانتینگتون»^۴: «پدیده بازگشت به خدا جدی و قطعی است و تمام قاره‌ها و کشورها را در بر گرفته است.» (هانتینگتون، ۱۳۸۸، ص. ۱۵۰). و به عبارتی «اسلام در حال گسترش جهانی است و مهم‌ترین نامزد تمدن آینده است.» (هانتر، ۱۳۸۰، ص. ۱۸). اکنون چالش‌ها در عالم و جهان آینده از محور دنیا-دنیا (کمونیسم و سرمایه‌داری) به محور دنیا-خدا (سرمایه‌داری و اسلام) منتقل شده است (میرباقری، ۱۳۹۴، ص. ۳۴).

1. Eugene Santos

۲. درگیری‌ها غالباً جنگ اراده‌ها است (خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۰۴/۳۰)؛ امروز دنیای تعارض فلسفه‌ها و فکرهاست (خامنه‌ای، ۱۳۸۵/۰۸/۱۷).

۳. هیچ میانی عقلانی و فلسفی بدون آبیاری شدن از عاطفه و ایمان قلبی امکان ندارد که رویش پیدا کند و ریشه بدواند و در تاریخ بماند (خامنه‌ای، ۱۳۸۶/۰۴/۱۴).

4. Samuel Huntington

بنابراین فهم نقشه دشمن و درک نیت راهبردی، یکی از فنون و فرایندهای مدیریت راهبردی و آینده‌پژوهی است؛ درک نیت به‌نوعی بررسی طرح و دیدگاه رقیب یا دشمن نسبت به خود است.^۱

۱. پیشینه پژوهش

«گری همل»^۲ و «سی‌کی پراهالد»^۳ (۱۹۸۹) در مقاله «نیت راهبردی»^۴ به توجه شرکت‌ها به نیت راهبردی رقا و چگونگی برتری بر رقا و مزیت رقابتی، پیشرو و پیشتازبودن همیشگی اشاره نموده است (Hamel and Prahalad, 1989). ایشان (۱۹۹۴) همچنین در کتاب «رقابت برای آینده»^۵ برای اولین بار، به نیت راهبردی در حوزه مدیریت پرداخته‌اند (Hamel and Prahalad, 1994).

«الکساندر کوت»^۶ و «ویلیام مایکل اینی»^۷ (۲۰۰۷) در کتاب «استدلال خصمانه: خصمانه: رویکردهای محاسباتی برای درک فکر دشمن»^۸ با جمع‌آوری و متمرکزسازی ۱۳ مقاله در سه بخش اغلب دیدگاه‌های نویسندگان انگلیسی و آمریکایی را ارائه نموده‌اند (Kott and McEneaney, 2006). کوت عضو گروه کارنگی و وابسته به دارپا و به‌خصوص رئیس معماری دارپا در نیروی هوایی آمریکا است و بیشتر ارجاعات و منابع کوت، از سنتوس است و از بعد محتوایی به کشور ایران نپرداخته است.

«کازنار»^۹ و همکارانش از دانشگاه هوایی آمریکا (۲۰۱۱) کتاب «از مغز تا پا؛ ارزیابی پویای درک نیت تا اقدام»^{۱۰} را تألیف نموده و علاوه بر «نیت راهبردی» به «نیت سیاسی»^{۱۱} پرداخته‌اند (Kuznar, Astorino-Courtois and Canna, 2011) و به مدل و محتوای اختصاصی درباره ایران اشاره نکرده‌اند.

«کرن یارچی میلو»^{۱۲} (۲۰۱۴) در کتاب «دانش خصم؛ رهبران، سازمان‌های اطلاعاتی و ارزیابی نیت در روابط بین‌الملل»^۱ به مهارت‌ها و دانش شناخت دشمن

1. Self Monitoring- Think like the adversary

2. Gary Hamel

3. C. K. Prahalad

4. Strategic Intent

5. Competing for the Future

6. Alexander Kott

7. William M. McEneaney

8. Adversarial Reasoning: Computational Approaches to Reading the Opponent's Mind

9. Kuznar

10. From the Mind to the Feet: Assessing the Perception-to-Intent-to-Action Dynamic

11. Political intent

12. Keren Yarhi-Milo

شامل رهبران، نخبگان و ارزیابی نیت آنان در روابط بین‌الملل پرداخته است. ایشان مدلی مرکب از «قابلیت‌ها و ظرفیت‌ها»^۲، «دکترین نظامی دفاعی و بازدارنده»^۳ و «اقدامات خطرناک»^۴ و تمرکز بر «دغدغه‌ها و توجهات انتخابی»^۵ دشمن را ارائه نموده است (Yarhi-Milo, 2014)؛ مطالعه موردی وی درک نیت آلمان توسط انگلستان و شوروی توسط آمریکا است و در متن کتاب فقط اشاراتی به موضوع هسته‌ای ایران و آمریکا دارد.

فلاح شیخلری و همکاران (۱۳۹۷) در کتاب «کاربست هوشمندی در آینده‌پژوهی؛ درآمدی بر فرایندهای دیدبانی هوشمند» به مدل‌های کوت و سنتوس، یارچی اشاره نموده و فقط مدل و فرایند بومی برای درک نیت راهبردی ارائه کرده‌اند (فلاح شیخلری، صادقی و پدرام، ۱۳۹۷).

در ادبیات علمی لاتین بعد از گری همل، بیشترین ادبیات درک نیت راهبردی خصمانه، متعلق به اوژن سنتوس، استاد علوم کامپیوتر دانشگاه‌های عمومی، خصوصی و نظامی آمریکا است. او در بیش از ۲۰ مقاله به تولید ادبیات درک نیت راهبردی خصمانه پرداخته است.

سنتوس متولد ۱۹۶۸ و لیسانس ریاضیات و علوم کامپیوتر از دانشگاه یانگ استون^۶ است (۱۹۸۵)، فوق‌لیسانس (۱۹۸۸) و دکترایش (۱۹۹۲) از دانشگاه براون^۷ در رشته علوم کامپیوتر است. استادیار گروه مهندسی برق و کامپیوتر و موسسه فنی نیروی هوایی از ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۷؛ دانشیار علوم و مهندسی کامپیوتر دانشگاه کانتیکت^۸ از ۱۹۹۷ و استاد دانشکده علوم کامپیوتر در دانشکده هارتموس^۹ از ۲۰۰۵ تا کنون است.

محور تحقیقات دانشگاهی او تمرکز بر رفتارشناسی، تصمیم‌گیری غیرخطی و درک نیت است. تأکید وی بر نرم‌افزاری شدن درک نیت در لایه‌های مختلف راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی است. هدف سنتوس درک بهتر افراد و جامعه با به‌کارگیری هوش مصنوعی در سامانه‌های اجتماعی، تغییر عقاید و باورها، تاب‌آوری

1. Knowing The Adversary; leaders, intelligence, and assessment of intentions in international relations

2. Adversary's Military Capabilities

3. Defensive and Deterrence-Based Doctrines

4. Costly Behavioral Actions by the Adversary

5. Selective Attention

6. Young Stone

7. Brown

8. Connecticut

9. Hartmus

اجتماعی، تحلیل متن و داده‌ها، امنیت سایبری، شناسایی فریب اطلاعات و درک نیت خصمانه است.

۲. چهارچوب مفهومی و نظری

در کلام وحی و اندیشه اسلامی «نیت»، بنیاد اعمال است و بسیار وسیع‌تر، بالغ‌تر و رساناتر از عمل است؛ عمل، بخشی از نیت است؛ از همین رو است که کرامت خداوند هم فراتر از عمل و به‌اندازه نیت مردمان است. در همه مکاتب و به‌خصوص ادیان ابراهیمی به همان اندازه که نیت مؤمنین فراتر از اعمال است، نیت فاجرین نیز وسیع‌تر از اعمال و رفتار آنان است، بنابراین شناخت صرف رفتار، «حداقلی» بوده و شناخت توأمان رفتار و نیت، «حداکثری» می‌باشد.

۱-۲. مفهوم نیت راهبردی

از نظر برند^۱ نیت راهبردی، عامل شکل‌گیری مأموریت و نحوه انجام مقصدی است که که سازمان می‌خواهد به آن برسد (Brand, 2010, p. 73). در نیت راهبردی بر «آنچه نیاز است و باید انجام شود» توجه می‌شود، نه بر «چطور آن باید انجام شود» (Brand, 2010, p. 340). تانیو^۲، نیت راهبردی را معادل مرجع همه راهبردها می‌داند که اهداف میانی و عالی از آن پیروی می‌کنند (Tanev, 2012). از دیدگاه اونز^۳ و همکاران، نیت راهبردی با چشم‌انداز آینده شروع می‌شود و با پس‌نگری^۴ برای اطمینان از دستیابی چشم‌انداز تا توسعه راهبردها و فرایندها ادامه می‌یابد و فراتر از بیانیه چشم‌انداز است (Owens and Khazanchi, 2018). از منظر مبورو^۵ و توو^۶ نیت راهبردی به‌مثابه قلب است (Mburu and Thuo, 2015)، رومار^۷ آن را هماهنگ‌کننده تلقی می‌کند (Romar, 2009). نخستین درک آینده یا حال بالقوه از منظر آینده یا وضعیت نهایی (Brand, 2010, p. 6)، نقطه عزیمت یا منظومه حاکم بر همه سطوح، حدس الهام‌بخش آینده و حلال معما^۸ (Brand, 2010, pp. 70-96). رُی^۸ نیت راهبردی را مولد و کنترل‌کننده رفتار می‌داند (Roy, 2008, pp. 7-8).

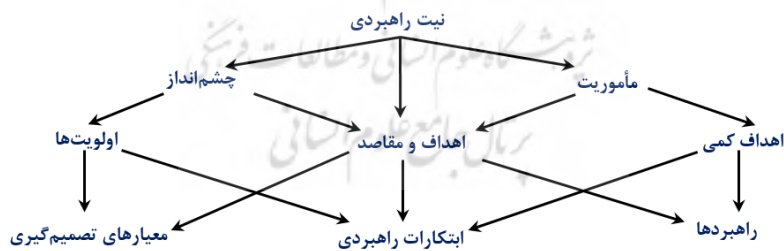
1. Brand
2. Tanev
3. Owens
4. Backward
5. Mburu, S.N
6. Thuo, J.K
7. Romar
8. Roy

گری همل نیت راهبردی را «آنچه سازمان انتظار دارد در آینده به آن دست یابد» دانسته و سه شاخص درک جهت‌گیری، درک حقیقت و درک سرنوشت را برای آن قائل است (Maheshwari and saurabh, 2020.pp. 96-97).

جدول ۱. مفاهیم نیت راهبردی از منظر مبورو و توو (Mburu and Thuo, 2015)

نویسنده	مرجع استناد	مفهوم نیت راهبردی
پرهالاد و دوز (۱۹۸۷)	مدیران عالی	جهت‌گیری و گرایش بلندمدت
همل و پراهالد (۱۹۸۹)	همه اعضای سازمان	دغدغه مشترک پیروزی
همل و پراهالد (۱۹۹۴)	اکثریت اعضای سازمان	آرمان، عهد، اهداف، مأموریت، عصاره راهبرد
بارجلمن (۱۹۹۴)	عالی‌ترین مسئول	ترسیم آینده از دیدگاه عالی‌ترین مسئول
اسمیت (۱۹۹۴)	مدیران اجرایی	وضعیت بالقوه حال با نگاه آینده
بارجلمن و گرو (۱۹۹۶)	عالی‌ترین مسئول	تصمیم عالی‌ترین مسئول
لوواس و قوشال (۲۰۰۰)	مدیریت عالی	بیانیه دقیق مدیریت عالی از اهداف سازمان

نیت راهبردی، فاصله نرسیده به اهداف غایی را با تمرکز بر روش‌ها و ابزارها در برنامه‌ریزی راهبردی است. برجسته‌ترین تفاوت چشم‌انداز و نیت راهبردی در درجه جامعیت آن است. نیت راهبردی به‌مثابه پدیده‌ای دوار در همه سطوح سازمان جریان دارد، اما چشم‌انداز معمولاً مربوط به سطوح بالای سازمان است (شکل ۱) (Brand, 2010.pp. 70-73).

شکل ۱. زبان و ادبیات نیت راهبردی (Brand, 2010.p. 70)

سنتوس و همکارانش، نیت را بالاترین سطح اهداف یا سررشته سلسله اهداف می‌دانند (Santos and Zhao, 2006). در قسمت بعد، به تفصیل اجزا و خروجی مدل وی برای جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌شود.

۲-۲. جایگاه نیت راهبردی در مدیریت

«نیت راهبردی»^۱ از سال ۱۹۸۹ توسط گری همل و پراهالاد وارد ادبیات مدیریت شد؛ فروانی ادبیات «نیات راهبردی» نشان از استفاده آن در حوزه روابط بین‌الملل و حوزه کسب‌وکار است. هرچند با انقلاب اسلامی، ادبیات نیات از حوزه فردی وارد حوزه ملی و مدیریتی شد، اما غرب، یک و نیم‌قرن سابقه بیشتری در طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی دارد؛ «اجزن»^۲ و «زئی»^۳ در نظریه عمل منطقی و مستدل یا «نظریه کنش عقلانی»^۴ معتقدند که نیت و قصد، عامل مستقیم مؤثر بر رفتار (شکل ۲) و بیانگر شدت عزم و اراده برای انجام کار است (Ajzen and Fishbein, 1975).

شکل شماره ۲: مدل رفتار برنامه‌ریزی‌شده آجزن (Ajzen I, 2006)

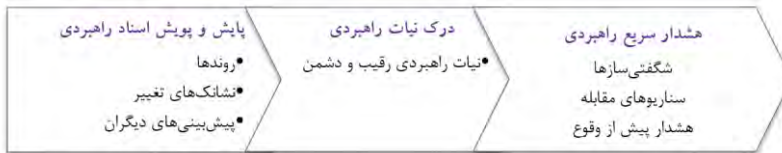
از لحاظ علم مدیریت و سازمان، نیت و علم مبنای اصلی معماری، مهندسی و عملیات سازمان است. به نقل از میورو و توو از نظر همل «جای معماری راهبردی، مغز و جای نیت راهبردی در قلب سازمان است» (Mburu and Thuo, 2015).

۳-۲. جایگاه درک نیت راهبردی در مدیریت راهبردی و امنیت ملی

از دیدگاه ریچاردز^۵ نهادهای برترند که از سرعت بیشتری در مشاهده تغییرات صحنه، صحنه، تطبیق خود با صحنه‌های جدید و تصمیم‌گیری در اجرا برخوردار باشند (Richards, 2004.p. 63). «دیدبانی»^۶ برایند «پایش»^۷ و «پویش»^۸ است؛ به‌طور کلی هدف دیدبانی تأمین داده‌های ورودی آینده‌پژوهی و درنهایت جلوگیری از غافلگیری و ارائه هشدار به‌موقع است (پدرام و احمدیان، ۱۳۹۴، صص. ۷۹-۸۱).

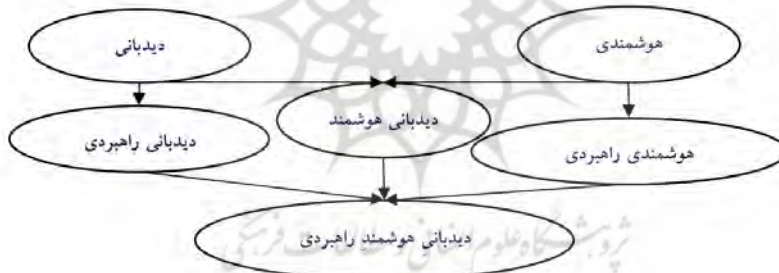
1. Strategic Intent
2. Olivier Roy
3. Ajzen, Icek
4. TRA: Theory of Reasoned Action
5. Richards
6. Watching or Sentinel
7. Monitoring
8. Scanning

درک نیت راهبردی به‌عنوان یکی از فرایندها یا فنون دیدبانی، کمک می‌کند که دامنه اشراف و علم، نسبت به رقبا و دشمنان توسعه پیدا کند. در فرایند نوین دیدبانی، درک نیت، نقش محوری دارد.

شکل ۳. فرایند نوین دیدبانی از منظر نویسندگان

از منظر لانیر^۱ دیدبانی و درک نیت راهبردی اطلاعات و امنیت ملی را افزایش می‌دهد؛ هوشمندی راهبردی، عبارت است از بالاترین سطح اطلاعات ملی که برای شکل‌گیری سیاست، طرح‌ها و عملیات ملی و بین‌المللی ضروری است (Lanir, 1983.p.).^۴ دانشی است که روابط ملت‌ها در جنگ و صلح بر پایه آن استوار باشد (کلهر، ۱۳۸۴، ص. ۲۶۶). امروز هوشمندی و دیدبانی علاوه بر آنکه به سطح بالاتر، ارتقا یافته‌اند، با همدیگر ترکیب و با داده‌های بزرگ^۲، افقی از سطح دیدبانی راهبردی هوشمند^۳ را هدف گرفته‌اند (شکل ۴).

شکل ۴. سیر ارتقای دیدبانی (فلاح شیخ‌لری، صادقی، پدram، ۱۳۹۷، ص. ۹۱)

۲-۴. جایگاه درک نیت راهبردی در مدیریت آینده‌پژوهی

نیت بیش از آنکه «گذشته‌گرا»^۴ باشد، «آینده‌گرا»^۱ و «معطوف به آینده»^۲ است. غالب نظریات فلسفی، مدت‌های طولانی، نیت را «تقلیل‌گرایانه»^۳ مطرح می‌کردند.

1. Lanir
2. Big Data
3. Intelligence based strategic watching
4. Backward looking

از نظر رُی نظریه استدلال عملی^۴ به معنی یافتن بهترین وسیله برای دستیابی به نیات است و بر دو رکن ترجیحات^۵ و اطلاعات استوار است (Roy, 2008, pp. 1-2). وقتی علم و عدم قطعیت زیاد باشد، یکی از راه‌های افزایش علم، توسعه و تولید ظن، حدس و فرضیه در علوم مختلف است. «ظن به معنای تصدیق بیش از پنجاه درصد و نرسیده به صد درصد است؛ علم به معنای احتمال صد درصد است.» (طباطبایی، ۱۳۶۳، ج ۲، صص. ۳۷۳-۳۷۱). بر همین اساس از آنجایی که آینده هنوز نیامده است و علم و معرفت به آن قطعیت ندارد، آینده‌پژوهان معرفت به آینده را حدسی و فرضی می‌دانند؛ فرض گزاره‌ای است که از درستی یا نادرستی آن آگاهی نداریم، اما آن را درست می‌انگاریم تا بتوانیم گزینه‌های ممکن بدیل را برای آینده و از جمله گزینه‌های نامحتمل را بررسی کنیم؛ معرفت جانشین، آن دسته از فرض‌هایی هستند که آن‌ها را به‌عنوان معرفت حدسی می‌پذیریم (پدرام، احمدیان، ۱۳۹۴، ص. ۱۴). بنابراین درک نیات راهبردی دشمنان نوعی معرفت جانشین نزدیک به علم را برای جلوگیری از غافلگیری است.

۳. روش‌شناسی پژوهش

این مقاله از جهت هدف، کاربردی-توسعه‌ای است چراکه معرفی مدل و محتوای سنتوس هم می‌تواند برای مسئولین و کارشناسان روابط بین‌الملل، دفاع و امنیت مفید واقع شود و هم می‌تواند باعث نشر و توسعه دانش درک نیات راهبردی در کشور شود؛ تاکنون برخلاف فراوانی دانش نیات راهبردی در منابع انگلیسی، دانش و ادبیات فارسی مفاهیم، مدل‌ها و فرایندهای درک نیات راهبردی تبیین و ارائه نشده است. این پژوهش از حیث روش انجام تحقیق توصیفی-تحلیلی با استفاده از داده‌های کیفی است و برای گردآوری داده‌ها از روش مطالعه اسنادی و منابع کتابخانه‌ای به‌خصوص کتب و مقالات منحصر به موضوع مقاله استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش کلیه کتب و مقالات حوزه نیات و مدیریت راهبردی بوده است و نمونه آماری هفتمند برای بررسی هشت مقاله و کتاب انگلیسی از سنتوس و همکارانش بوده است.

1. Forward looking
2. Future-directed intentions
3. Reductionist
4. Practical reasoning
5. Preferences

۴. یافته‌های پژوهش و تحلیل

۴-۱. مفهوم درک نیت از دیدگاه سنتوس

سنتوس در مقاله مدل‌های خصمانه برای درک نیت دشمن^۱ در کتاب استدلال خصمانه؛ رویکردهای محاسباتی برای خواندن فکر دشمن می‌نویسد: از نقاط قوت کشورها این است که بتوانند خودشان را به جای دشمن فرض کرده و تبیین کنند که در آن موقعیت چه می‌کردند. برای استنباط درست نیت دشمن، باید ابعاد اساسی سوابق اقدامات و عکس‌العمل‌های دشمن در موقعیت‌های مختلف را به همراه سیاست‌ها و دکترین‌های نظامی، قابلیت‌ها، زیرساخت‌ها و عوامل انسانی در عرصه‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی بررسی کرد (Santos E, 2005.p. 1).

سنتوس در کتاب استنباط نیت دشمن برای هشداردهی به موقع فضای نبرد^۲، می‌نویسد نمونه اولیه محاسبات درک نیت را در جنگ خفجی^۳ (۱۹۹۱) - جنگ اول خلیج فارس^۴ (پس از جنگ ایران و عراق، عراق به کویت حمله کرد و بالتبع آمریکا با دیگر کشورها به‌طور ائتلافی طی عملیات طوفان صحرا به عراق حمله کرد) - به کار برده و اثبات کرده که با همجوشی اطلاعات و نیت، می‌توان اهداف و رفتار دشمن را پیش‌بینی و استنباط کرد (Santos E, 2005.p. 2). مسئله اصلی جمع‌آوری اطلاعات نیست، بلکه تبدیل آن‌ها به اطلاعات کاربردی است؛ چراکه تاکتیک‌ها و دکترین‌های فعلی دشمن به سرعت تغییر می‌کنند. وقتی حسگرهای پیشرفته و فنون جمع‌آوری اطلاعات با اتصال بی‌سابقه به اطلاعات نرم‌افزارهای شبکه مرکزی و منابع آشکار ممزوج شوند، پیشرفت‌های بی‌سابقه رخ می‌دهد (Santos, McQueary and Krause, 2008.p.).

از منظر سنتوس و همکارانش مدل‌سازی تصمیم‌گیری خصمانه^۵ یک فناوری نوظهور برای پیش‌بینی سلسله اقدامات دشمن^۶ است (Brown, Santos and Benjamin, 2005.p. 15). آنان فرایند تعریف و توصیف^۷ فضای جنگ، ارزیابی^۸ و پیش‌بینی^۹ رشته اقدامات دشمن و ارزیابی و اولویت‌بندی اهداف احتمالی و وضعیت نهایی مورد

1. Adversarial Models for Opponent Intent Inferencing

2. Adversarial intent inference for predictive battlespace awareness

۳. «Khafji» نام میدان نفتی مرزی و مشترک عربستان و کویت.

4. Battle of al Khafji during the First Persian Gulf War

5. Is adversarial decision modeling (ADM)

6. COA: courses of action

7. Descriptive intent inference

8. Diagnostic intent inference

9. Predictive intent inference

انتظار دشمن را برای کاهش عدم قطعیت طراحی‌ها، عملکرد دشمن، محیط و انواع عملیات را برای ارتش ایالات متحده پیشنهاد داده‌اند (Brown, Santos and Benjamin, 2005.p. 16). (Santos and Qunhua, 2007.p. 32).

۴-۲. پیش‌زمینه مدل سنتوس

سنتوس با معرفی اجزای مدل استنباط نیت بر تمن^۱ - «بیانیه‌ها و اعتقادات»^۲ و «طرح‌ها و عملیات»^۳، اجزای اولیه مدل خویش را ارائه می‌کند (Santos and Qunhua, 2007.p. 2).

۱. اعتقادات^۴: نشان‌دهنده درک یا جهان‌بینی دشمن است.

۲. آرمان‌ها و آرزوها^۵: اهداف دقیقی که عوامل دشمن متعهدانه دنبال آن هستند.

۳. نیات: تابعی از خواسته‌ها و آرزوهای حریف که در طرح‌های عملیاتی مستتر است.

اجزای مدل درک و استنباط نیات سنتوس بر اساس سؤالات چیستی، چگونگی و چرایی، معماری سه جزئی دارد:

۱. شبکه علایق، اهداف و کانون‌ها (چیستی)^۶: شبکه‌ای که علاقه اصلی دشمن را نشان می‌دهد (Santos, 2007.p. 4) فهرستی از اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت دارای اولویت و وزن بالای دشمن است که نمایانگر اهداف و کانون توجهات خصمانه اوست (Santos and Qunhua, 2007.pp. 8-9). ترکیب اهداف معلوم می‌کند که دشمن در حال انجام چه کاری است (Santos, McQueary and Krause, 2008.p. 6).

۲. شبکه منطق عقلایی (چرایی)^۷: شبکه‌ای که انگیزه‌های عمیق حاکم بر اهداف اهداف دشمن و ارتباط بین اهداف را شفاف می‌کند (Santos and Qunhua, 2007.p. 4) ترکیب منطق، چرایی اهداف و اقدامات دشمن را معلوم می‌کند (Santos, McQueary and Krause, 2008.p. 6).

1. Bratman
2. States (beliefs)
3. Operators (plans)
4. Belief
5. Desire
6. Goals/Foci/Interests (what)
7. knowledge and reasoning/ Rationale network (why)

۳. شبکه اقدامات و عملیات (چگونگی)^۱: فعالیت‌هایی که نشان می‌دهد دشمن چه کارهایی تمایل دارد (Santos and Qunhua, 2007.p. 4) ترکیب اقدامات، نحوه و چگونگی اقدام دشمن را نشان می‌دهد (Santos, McQueary and Krause, 2008.p. 6).

از نظر سنتوس محاسباتی کردن عدم قطعیت‌ها در مدل‌های خصمانه به اندازه جمع‌آوری اطلاعات مهم است و روش‌های متنوعی برای مدل‌سازی عدم قطعیت‌ها مثل منطق فازی^۲، نظریه امکان^۳ (یافتن تمامی پیشامدهای امکان‌پذیری در حالت عدم قطعیت‌ها)، نظریه دمپستر شفر^۴ (چهارچوبی برای استدلال با عدم قطعیت) و استدلال کیفی^۵ (نوعی قضاوت عقلانی که از شاخه‌های هوش مصنوعی است) و مدل‌های احتمالی^۶ وجود دارد (Santos and Qunhua, 2007.p. 5).

۳-۴. ساختار مدل درک نیات سنتوس

سنتوس متغیرهای تصادفی مدلس را در شبکه احتمالی شامل دوبخش نظری و عملی تقسیم کرده است؛ مفروضات، باورها و اهداف جزء شبکه نظری و مجموعه اقدامات و اهداف تاکتیکی، جزء شبکه عملی است.

۱. باورها و اعتقادات بنیادین درباره خودش (X)^۷: اعتقادات دشمن اعم از باورهای حقیقی و حتی متعصبانه درباره خودش؛ این متغیر برای سایر متغیرها جنبه زیرساختی و مبنایی دارد.

۲. باورها و تصورات بنیادین درباره دشمن (B)^۸: اعتقادات درباره کسانی که با آن‌ها منازعه و دشمنی دارد.

۳. اهداف اساسی درباره دشمن (G)^۹: حالات، موقعیت‌ها و وضعیت‌های نهایی نهایی مورد انتظار دشمن؛ این وضعیت‌ها دارای وزن و اولویت‌اند و ممکن است کوتاه‌مدت یا بلندمدت باشند.

1. knowledge and reasoning /Action network (how)

2. Fuzzy logic

3. Possibility theory

4. Dempster-Shafer

5. Qualitative reasoning

6. Probabilistic models

7. Axioms

8. Beliefs

9. Goals

۴. اقدامات اساسی علیه دشمن (A)^۱: اقداماتی اعم از راهبردی و تاکتیکی که

که برای دستیابی به اهداف خصمانه تعیین می‌شود. Santos and Qunhua, (5) (2007.p.)

از نظر سنتوس و همکارانش با کمک فناوری و نرم‌افزارهای مدل تصمیم‌گیری خصمانه، می‌توان موتور استنباط نیت، علایق و ترجیحات را با زمینه آن مدل کرد (Benjamin, Santos and Brown, 2005.p. 4).

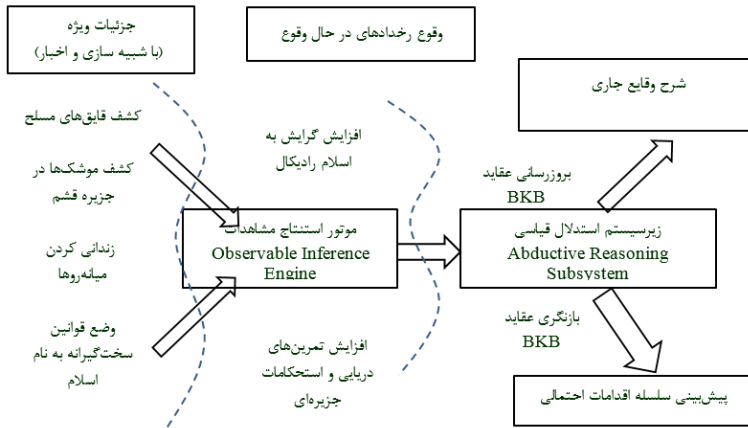
جنگجویان اطلاعات اقدامات دشمن را دارند، اما در مورد نیت خصمانه دشمن توضیحات ناکافی ارائه می‌دهند؛ آن‌ها نمی‌توانند سناریوهای زیادی برای «چه می‌شود اگر» را شبیه‌سازی کنند.

هدف از سیستم همجوشی نیت (FIS)^۲ این است که معلوم کند دشمن «چه» کارهایی را، «چرا» انجام می‌دهد و «چگونه» واکنش نشان می‌دهد (Santos, McQueary & Krause, 2008.p. 1).

از دیدگاه سنتوس و همکارانش سطوح همجوشی اطلاعاتی عبارت‌اند از: پالایش و تصفیه هدف (سطح ۱)؛ پالایش و تصفیه وضعیت (سطح ۲)؛ پالایش و تصفیه تهدید (سطح ۳)؛ پالایش و تصفیه فرایند (سطح ۴) (Benjamin, Santos and Brown, 2005.p. 6).

سنتوس با سیستم همجوشی نیت که شامل حقایق نرم^۳ خصمانه دشمن اعم از اهداف، منطق^۴ و باورها است، مدلش را بیشتر شرح می‌دهد (شکل ۵). این مدل اجازه اجازه می‌دهد مفروضات مذکور همراه با وضعیت فعلی میدان جنگ، برای تمام حالات «چه می‌شود اگر» استفاده و تحلیل شوند تا سیستم از حالت تاکتیکی و واکنشی، به حالت راهبردی و پیشگیرانه ارتقا یابد. ترکیب هستی‌شناختی^۵ و طبقه‌بندی و استدلال قیاسی^۶ مبتنی بر شبکه بیز^۷ باعث تشریح و کاربرد گسترده این رویکرد در حوزه بازی‌های عملیاتی، آموزشی و تجاری شده است Santos, McQueary & Krause, (2008.p. 1).

1. Actions
2. FIS: The Fused Intent System
3. Softfactors
4. Rationale
5. Ontological modeling
6. Abductive reasoning
7. Bayesian

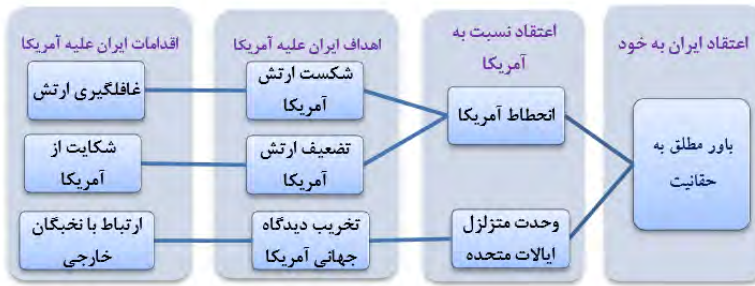

شکل ۶. سیستم هموشی نیات ایران در خلیج فارس (Santos, McQueary and Krause, 2008, pp. 4)

البته به دلیل احتمالی بودن رفتارهای ایران، وی از پایگاه‌های دانش بیزی^۱ در زیرسیستم استدلال قیاسی استفاده کرده‌است. این پایگاه‌ها، از قطعات دانش بیزی فشرده (ماژولار و پیش‌ساخته) و قابل ترکیب تشکیل شده‌اند.^۲ این قطعات نمایشی از ساختار منعطف و مبنایی برای «اگر-آنگاه‌های»^۳ متفاوت همراه با تئوری احتمال است که شکست ذاتی ناشی از حالات ترکیبی را با کمک شبکه‌های بیزی به حداقل می‌رساند (Santos, McQueary and Krause, 2008, pp. 4-6).

سنتوس به صورت خلاصه و در یک نگاه نیات راهبردی ایران نسبت به آمریکا را در قالب شکل (شکل ۷) نشان می‌دهد. طبق ساختار مدل وی، باورها مستقل و مبنای متغیرهای اهداف و اقدامات هستند؛ ضمناً در ساختار ایشان هر متغیر نسبت به متغیر سطح بعدی پیش‌نیاز^۴، کلی‌تر^۵، انتزاعی‌تر^۶ و جامع‌تر^۷ است (Santos and Qunhua, 2007, p. 8-9).

1. BKB: Bayesian Knowledge Bases
2. BKBs are comprised of compact, modular, and composable Bayesian Knowledge Fragments (BKF)
3. If-then
4. Precondition
5. More general
6. More abstract
7. Aggregate

شکل ۷. روابط اجزای ساختار مدل درک نیت سنتوس (Santos and Qunhua, 2007, pp. 8-9)

در مقایسه با مدل یارچی، اجزای مدل درک نیت سنتوس از لحاظ جامعیت به هم شباهت زیادی دارند، متناسب با کیفیت درک نیت، مدل سنتوس نسبت به اجزای مدل درک نیت یارچی از جزئی شدن و تفصیل بیشتری برخوردار است؛ در مدل یارچی، جزء اول به خوبی نام گذاری شده اما سه جزء اول مدل سنتوس، نسبت به جزء اول یارچی تفصیلی تر و عمیق تر هستند. در عوض سه جزء بعدی مدل یارچی، به نوعی تفصیل و تجزیه جزء آخر سنتوس است (جدول ۲).

جدول ۲. مقایسه کلان اجزای مدل درک نیت راهبردی یارچی و سنتوس توسط محققان این مقاله

اجزای مدل درک نیت سنتوس	اجزای مدل درک نیت یارچی
مفروضات بنیادین دشمن درباره خودش	دغدغه‌ها و توجهات انتخابی دشمن
باورهای بنیادین دشمن درباره دشمنش	
اهداف کلیدی و اساسی دشمن	
رفتارها و اقدامات اساسی دشمن	دکترین راهبردی نظامی دشمن
	قابلیت‌ها و تجهیزات نظامی کلیدی دشمن
	رفتارها و اقدامات اساسی دشمن

وقتی صحبت از درک نیت است، انتظار است، آنچه غیرملموس تر است، بیشتر مورد توجه باشد؛ اجزای مدل درک نیت سنتوس، باعث درک عمیق تری از حریف و دشمن می‌شود.

برهمن اساس می‌توان کیفیت و عمق نگاه دشمن را در مدل سنتوس درباره ایران مشاهده نمود.

۴-۴. محتوای مدل درک نیات سنتوس در قبال جمهوری اسلامی ایران

سنتوس و مک‌کوری در ۲۰۰۸ مدل و شبکه چهاربخشی خود درباره ایران را به صورت ذیل ارائه کرده‌اند.

باورها و اعتقادات (X) بنیادین جمهوری اسلامی ایران درباره خودش از نظر سنتوس

۱. ایران برای خود رسالت و مأموریت الهی دارد^۱؛
۲. اکثریت ملت ایران از حکومت الهی و دینی حمایت می‌کنند^۲؛
۳. اکثریت ملت ایران از موضع‌گیری قدرتمندانه نظام حمایت می‌کنند^۳؛
۴. از منظر ملت ایران اطاعت و تسلیم در برابر آمریکا نشانه ضعف است^۴؛
۵. ایران برای حاکمیتش بر تنگه هرمز حق قائل است^۵؛
۶. در ایران سطوح عالی برای انتصاب رأی عمومی کافی نیست (اشاره به اهمیت انتصاب در کنار انتخاب در سطح کلان)^۶؛
۷. به رسمیت شناختن حق هسته‌ای ایران توسط ملت‌های مسلمان^۷.

باورها و تصورات (B) بنیادین ایران درباره ایالات متحده آمریکا از نظر سنتوس

۱. آمریکا قصد نابودی اسلام (انقلاب اسلامی)^۸ را دارد؛
۲. آمریکا قصد تغییر و استحاله نظام و ساختار ایران را دارد^۹؛
۳. آمریکا نسبت به انواع نیازهای هسته‌ای ایران دسترسی می‌خواهد^{۱۰}؛
۴. آمریکا برای مواجهه مستقیم با ایران، تصمیم جدی ندارد^{۱۱}؛
۵. آمریکا در برخورد با فناوری هسته‌ای ایران، استانداردهای دوگانه دارد^{۱۲}؛
۶. آمریکا می‌خواهد نیروی زمینی خود را در شرق بندرعباس مستقر کند^{۱۳}؛
۷. ایران با بستن تنگه هرمز می‌تواند اقتصاد آمریکا را مختل کند^{۱۴}.

1. Have a divine mandate
2. General Iranian population supports theocracy
3. General Iranian population supports hardline position
4. Relenting is a sign of weakness
5. Sovereign right to own SOH (Strait of Hormuz)
6. General Iranian population believes voting is futile
7. Muslim states will affirm Iran rights to nuclear technology
8. US wants to destroy Islam
9. US driven by regime change
10. US will accede to nuclear demands
11. US does not have the will for another confrontation
12. US has double standards regarding nuclear technology
13. US will land ground forces east of Bandar Abbas
14. US economy can be disrupted by closing SOH

اهداف (G) اساسی ایران درباره آمریکا از نظر سنتوس

۱. بازگرداندن ایران به سطح ابرقدرتی^۱؛
۲. حفظ نظام جمهوری اسلامی ایران^۲؛
۳. صدور اسلام رادیکال به جهان (صدور انقلاب اسلامی یا اسلام ناب محمدی)^۳؛
محمدی^۳؛
۴. تعجیل در ظهور امام دوازدهم^۴؛
۵. زمینه‌سازی انتقال ثروت و فناوری از غرب برای امت اسلامی^۵؛
۶. اختلال در صدور نفت به ایالات متحده^۶؛
۷. اکتساب فناوری سلاح هسته‌ای برای خود^۷.

اقدامات (A) اساسی ایران در قبال آمریکا از نظر سنتوس

۱. خرید سانتریفیوژ (تجهیزات ساخت سلاح کشتار جمعی)^۸؛
۲. خروج از ان.پی.تی (پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای)^۹؛
۳. جایجایی و انتقال پول از بانک‌های اروپایی^{۱۰}؛
۴. هجوم و ازدحام نفت‌کش در تنگه هرمز^{۱۱}؛
۵. حمله موشکی به میدین نفتی عربستان سعودی^{۱۲}؛
۶. استقرار مین‌های EM-53 با قابلیت اتصال به ته‌کشتی در تنگه هرمز^{۱۳} (Santos).
(McQueary and Krause, 2008.p. 8).

۵. نقد کلان محتوای درک نیات سنتوس

براساس یافته‌های عنوان‌شده تقریباً هریک از اجزای مدل چهارگانه سنتوس دارای هفت مصداق است که تحلیل محتوای ۲۷ گانه سنتوس در قالب چهار گزاره به صورت ذیل است:

1. Restore country to superpower
2. Safeguard regime
3. Export radical Islam ideology
4. Hasten the coming of 12th imam
5. Cause transfer of wealth from western to Islamic nations
6. Disrupt oil export to US
7. Acquire nuclear weapon technology
8. Purchases of centrifuges (WMD manufacturing equipment)
9. Withdraw from NPT(Non proliferation treaty)
10. Transfer of money from western banks
11. Swarming of tanker in SOH(Strait of Hormuz)
12. Missile attack on Saudi oil fields
13. Deployment of EM-53 bottom tethered mines in SOH

۱. هفت موردی را که سنتوس درباره «باورها و اعتقادات بنیادین ایران درباره خودش از نظر سنتوس» شناسایی نموده، علی‌رغم اینکه جامع و کامل نیست، با اغماض پذیرفتنی است. جمهوری اسلامی ایران رسالت خود را ادامه رسالت انبیا^۱ می‌داند و ملت ایران پشتوانه اساسی انقلاب اسلامی هستند^۲ و البته عملکرد اجزای نظام را بدون نقص نمی‌دانند. نظام جمهوری اسلامی ایران از نظام‌های استکباری در هیچ موضوعی اطاعت نمی‌کند و حاکمیت سرزمینی خویش در مرزهای قانونی و آب‌های ساحلی و آزاد را حق خود می‌داند. مردم ایران از ابتدای انقلاب اسلامی کلیه انتخابات را در چهارچوب قانون اساسی با نصاب بالاتر یا نزدیک به میانگین جهانی در طول چهل سال برگزار کرده‌اند و در بالاترین سطوح نیز انتخاب مسئولین را به دلیل استناد به مبانی ارزشی و معقول و برای افزایش هم‌افزایی و اثربخشی مدیریتی منوط به تنفیذ و تصویب رهبری و امام خویش می‌دانند. جمهوری اسلامی ایران از همه کشورها چه مسلمان و چه غیر مسلمان انتظار ندارد که با حقوق مسلم علمی و فناورانه مشروع هیچ کشور مشروع دیگری مخالفت کنند و در چهل سال گذشته همین نظام‌های استکباری به سردمداری آمریکا هستند که با حقوق مشروع ملت‌ها با بهانه‌ها و روش‌های مختلف می‌جنگند.

۲. از هفت مورد «باورها و تصورات بنیادین ایران درباره آمریکا از نظر سنتوس»، اجماً فقط بندهای اول و دوم آن حقیقت و واقعیت دارد و بقیه ماجراجویی، تهدیدسازی^۳ و ایران‌هراسی است و البته آمریکا برای حفظ خود به آن احتیاج مبرم و اساسی دارد^۴. معلوم است که وقتی هنوز از شروع نهضت و عملکرد نظام چیزی نگذشته و با حمایت آمریکا و غرب، قتل عام مسئولین و ملت آغاز و جنگی تمام‌عیار

۱. جمهوری اسلامی، امانت تاریخی انبیای الهی مثل موسی و عیسی و آرزوی همه اولیا و ائمه بزرگوار است که تحقق پیدا کرده است؛ ولو ناقص؛ کاملش هم، این شاه‌الله، در دوران حکومت کبری و ولایت عظمای حضرت بقیة الله ظاهر و آشکار خواهد شد (خامنه‌ای، ۱۵/ ۱۰/ ۱۳۷۳).

۲. ملت ایران و توده میلیونی آن در عصر حاضر بهتر از ملت حجاز در عهد رسول الله و کوفه و عراق در عهد امیرالمؤمنین و حسین بن علی می‌باشند (امام خمینی، ۱۳۸۲، ج ۲۱، ص. ۴۱۰).

۳. تهدید و ماجراجویی جزو سیاست‌های قطعی آمریکاست؛ خیال نشود ماجراجویی ناشی از احساسات فردی فلان رئیس جمهور است. انگیزه ماجراجویی‌های مسیحیان صهیونیست این است که اگر امپراتوری استکبار آمریکایی بخواهد بماند و متلاشی نشود، ناچار باید این کارها را بکند؛ خودش را بین مرگ و زندگی می‌بیند (خامنه‌ای، ۱۰/ ۰۳/ ۱۳۸۲).

۴. بنیان‌های فرهنگی، تاریخی و ایدئولوژیک آمریکایی را می‌توان زیرساخت واقعی رسالت‌گرایی و یک‌جانبه‌گرایی آمریکایی دانست. هرگاه رسالت‌گرایی شکل می‌گیرد، لازم است تا انگیزه کنش فرهنگی، سیاسی و راهبردی برای تبدیل «تو»، «من» و «آن‌ها» به «ما» فراهم شود. این نیروها می‌توانند در برابر «دیگران» سازماندهی شوند. به این ترتیب رسالت‌گرایی آمریکایی مبتنی بر نشانه‌هایی از جدال و خصومت می‌باشد (مقتی، ۱۳۸۵، ص. ۱۰۳).

در همسایگی ایران به فرماندهی آمریکا و انگلیس طراحی شد، ماهیت ناب اسلامی انقلاب و آرمان‌های جمهوری اسلامی ایران است. دشمن درک کرده که انقلاب اسلامی، فطرت، وجدان، قلوب و افکار مردم ایران و جهان را نسبت به ماهیت تراست‌ها و کارتل‌های قلیلی که به چیزی جز منافع و ثروت خویش پایبند نیستند، بیدار و روشن کرده است و فهمیده‌اند که در زمان معلوم^۱، نظام‌ها، اعتبارات و اعتمادهایشان بدون جنگ و خونریزی از داخل منقرض^۲ خواهد شد.

انقلاب نعمت و هدیه‌ای برای همه ملل است؛ هیچ هدیه‌ای را با جنگ نظامی و اقتصادی به کسی نمی‌دهند^۳؛ جمهوری اسلامی ایران از یک سو به هر قانون و برنامه‌ای اعم از حقوق بشر، حقوق هسته‌ای و نظامی که دستان دول آمریکا و صهیونیست‌ها در آن آشکار و پنهان باشد، اعتماد نخواهد کرد و از سویی دیگر با همه دولت‌ها و ملت‌هایی که غاصب و استعمارگر نباشند، هیچ جنگی - نه گرم و نه سرد؛ نه نرم و نه سخت - ندارد.

۳. چهار هدف اول در بخش «اهداف اساسی ایران درباره آمریکا از نظر سنتوس»، با توضیحات قبلی و در چهارچوب قانون اساسی و سازوکارهای منطقی بین‌المللی، به جز سه مورد آخر، بقیه پذیرفتنی است.

جمهوری اسلامی ایران بدون اتکا به سرمایه هیچ کشوری، با تکیه بر منابع، استعداد، ظرفیت و توان داخلی می‌خواهد کشوری معنوی، ثروتمند و پیشرفته باشد؛ اکتساب هر فناوری اعم از فناوری هسته‌ای حق هر ملتی است. نیت و قصد ساخت سلاح هسته‌ای نه بخاطر آمریکا، بلکه بر اساس مبانی فقهی اسلامی برای همه حرام است. جمهوری اسلامی ایران نه تنها در صدور و انتقال نفت و کالایی مشروع دیگری از خلیج فارس به سایر نقاط جهان اختلال ایجاد نمی‌کند، بلکه تأمین امنیت برای انتقال هر نوع کالای مشروع را برای هر ملت مشروعی تضمین می‌کند و البته ایران تهدید دشمنان را با تهدید پاسخ می‌دهد و تسلیم زور نمی‌شود.

بر اساس مبانی اسلامی صدور پیام‌های انقلاب به آحاد امت و مستضعفان جهان، بدون جنگ و با آرامش ادامه خواهد یافت و تمدن‌سازی نوین اسلامی لیاقت و

۱. إلی یومِ الوَاقْتِ الْمَعْلُومِ (قرآن کریم، ۱۵: ۳۸)

۲. در جامعه آمریکا، خشم عمیقی از حضور قدرتمند لابی صهیونیست در حال توسعه است. (خامنه‌ای، ۰۴/۰۲/۱۳۸۹).

۳. برطبق مبانی مان، با جنگ‌افروزی مخالفیم. اصول ما اقتضا می‌کند که پیام دوستی و صلح و محبت و امنیت و آرامش داشته باشیم. کسی که حرف ندارد، می‌خواهد فضا شلوغ باشد (خامنه‌ای، ۳۰/۰۱/۱۳۷۴).

استعداد ملت و امت اسلامی است. به دلیل اهمیت اسلام و مردم برای همه، حفظ نظام هم برای همه ملت و دلبستگان انقلاب اوجب واجبات است، امید ملت ایران و مستضعفان و البته همه ادیان توحیدی تعجیل در فرج امام عصر (عج) است.

۴. اقدامات قسمت «اقدامات اساسی ایران در قبال آمریکا از نظر سنتوس» بر اساس توضیحات سه بخش قبلی، اقدامات ناقص، غلوآمیز، دور از واقعیت (غیرواقعی)، تلقین و ذهنیت‌سازی است و تاریخ (اکنون بیش از ۱۵ سال از تاریخ کتب و مقالات سنتوس می‌گذرد و مثلاً ایران از آن پی.تی. تی خارج نشده و به میدین نفتی عربستان هم حمله نکرده است). از دیدگاه آمریکا ملت و دولت ایران باید مطیع، وابسته و فاقد اختیار و دنباله‌رو آمریکا باشند. نوع و کیفیت یافته‌های نشان می‌دهد که بیشتر داده‌ها و یافته‌ها خصوصاً در دو بخش آخر بیشتر نظر مخالفین و معاندین است و کمتر با مبانی انقلاب اسلامی و رهبران کشور سازگاری دارد. از منظر آمریکا، اسلامی که با ادیان تحریف‌شده یهود و مسیحیت قابل سازش باشد و یا ادعای رقابت با غرب نداشته باشد، مشکل خاصی برای آمریکا ندارد. سهل و آسان است که اسلام عام، منشأ مشکلات آمریکا و غرب باشد (فولر، ۱۳۸۷، ص. ۱۰۶). «فولر»^۱ و «هانتر»^۲ معتقدند منظور هانتینگتون در تقابل غرب و اسلام، اسلام عام نیست و منظور دولت خاصی از غرب و دولت خاصی از اسلام است؛ زیرا مناسبات اکثر حکومت‌های اسلامی با کشورهای غربی-آمریکا و اروپای غربی متعارف است (هانتر، ۱۳۸۰، ص. ۴۷). سیاست آمریکا در سیاست خارجی مثل سیاست فوتبالی آنان است؛ یا توپ را به جلو می‌اندازند و خودشان به سرعت می‌دوند تا از رقیب جلو بیفتند و یا آنکه توپ را دست‌به‌دست می‌گردانند و متربه‌متر در زمین پیش می‌برند (شوارد نازده، ۱۳۷۰، ص. ۱۷۰). خودشان مروج خشونت در لباس علم و فناوری (سلاح‌های هسته‌ای، بیولوژیک و شیمیایی) هستند، اما ایران را مقصر می‌دانند.

مهم‌ترین راهبرد و ابزار کار راست مسیحی در آمریکا اسلام‌هراسی است (جمشیدی، ۱۳۸۷، ص. ۸۸) مهدی‌هراسی، عملیات روانی و تقویت ایدئولوژی آرماگدنسیسم بخشی از راهبردهای آنان است (شجاعی مهر، لکزایی، ۱۳۹۳، ص. ۳۱) و این راهبردها ادامه خواهد داشت؛ «ایران را به سمت مواضع نامطلوب سوق می‌دهیم،

۱. گراهام فولر (Graham Fuller): پژوهشگر مؤسسه جمهوری‌خواه رند؛ معاون پیشین شورای اطلاعات ملی سیا و دارای مقاله جهان بدون اسلام.

۲. شیرین هانتر (Sherin Hunter): مدیر پیشین مطالعات اسلامی در مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌الملل در واشینگتن و معاون برنامه خاورمیانه؛ دارنده کتاب آینده اسلام و غرب.

گزینه‌های آن‌ها را مسدود ساخته و درعین حال بر گزینه‌های خود می‌افزاییم» (متیس، ۲۰۱۸، ص. ۲۱).

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

سیر علمی و پژوهشی درک نیت راهبردی نشان می‌دهد، مدل‌ها و فرایندهای درک نیت راهبردی از فردمحوری به سمت سیستم‌های همجوشی نیت تغییر یافته‌اند و این سیستم‌ها با اتصال به انواع حسگرهای رفتاری در هوا (ماهواره، هواپیما و پهپاد)، زمین، دریا و شبکه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، صنعتی و زیرساختی و با کمک پایگاه‌های دانش، هوش مصنوعی و سیستم‌های نرم‌افزاری در آستانه دست‌یابی به داده‌های بزرگ، فراتحلیل‌ها و دانش‌های اجتماعی واقعی‌تر هستند. جمهوری اسلامی ایران و نهادهای آن بایستی به‌طور منطقی و سیستمی، مدل‌ها و فرایندهای درک نیت راهبردی دشمنان را در ساختار و بافتارهای خود طراحی کنند.

طبق تجربه و سنن الهی با قطعیت معلوم است که اولاً در راه نیت و اهداف بزرگ، معارض و مزاحم‌های بزرگ و جنایتکار حرفه‌ای با اهداف و نیت بزرگ وجود خواهد داشت؛ ثانیاً دشمن را باید دید و به حساب آورد (دیدبانی قوی)، اما از دشمن نباید حساب برد و اطاعت کرد؛ ثالثاً نه تنها باید رفتار و اقدامات و شیوه‌های دشمنی دشمنان را شناخت، بلکه شناخت طرح کلی، نیت و آنچه دشمنان در سر دارند (درک نیت راهبردی خصمانه)، بخشی از قدرت و توان دفاعی کشور و مردم است و خامساً شواهد و نشانه‌های افول آمریکا به‌طور بنیادی از مدت‌ها قبل برای خودشان هم آشکار شده است. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در این راستا پیشنهاد می‌شود:

۱. درک نیت راهبردی منحصر به حوزه‌های امنیت و نظامی نشود؛ بنابراین درس‌ها، گروه‌ها و کرسی‌های علمی درک نیت رقبا و دشمنان در همه حوزه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و علمی در جامعه دانشگاهی پیش‌بینی شود.
۲. در همه وزارتخانه‌ها، نهادها و سازمان‌های ملی، ایجاد ساختارهای درک نیت راهبردی ضروری است تا منجر به مزیت رقابتی، قدرت ملی، امنیت ملی و بازدارندگی در شأن مردم، امت و انقلاب اسلامی گردد.
۳. ادبیات درک نیت راهبردی - به خصوص در آثار سنتوس و یارچی - در حوزه‌های مختلف نظامی و عملیاتی اعم از هوایی، فضایی، دریایی و زمینی بیشتر از سایر حوزه‌ها گسترش پیدا کرده است؛ توجه به سامانه‌ها در این حوزه‌ها ضروری است.

تبیین نیت راهبردی دشمنان در بین مردم و امت اسلامی، یک امر اساسی است؛ امروز دشمنان با پشتوانه امپراتوری رسانه‌ای به‌طور مداوم تهدیدسازی و به‌خصوص اسلام‌هراسی و ایران‌هراسی می‌کنند؛ در این مسیر رسانه ملی و فضای مجازی نقش پر حجم و با کیفیت در تبیین نیت راهبردی دشمنان دارند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فهرست منابع

- امام خمینی، سید روح‌الله (۱۳۸۲). *صحیفه نور*. تهران: دفتر حفظ و نشر آثار امام خمینی^(۵).
- امام خامنه‌ای، سید علی (بدون تاریخ). *مجموعه بیانات، سخنرانی‌ها و پیام‌ها*. تهران: www.khamenei.ir
- برژینسکی، زبینگو (۱۳۹۶). *انتخاب: سلطه یا رهبری*. ترجمه امیرحسین نوروزی، تهران: نشر نی.
- پدرام، عبدالرحیم؛ احمدیان، مهدی (۱۳۹۴). *آموزه‌ها و آموزه‌های آینده‌پژوهی*. تهران: موسسه افق آینده‌پژوهی.
- جمشیدی، محمد (۱۳۸۷). *رویکرد دولت ایالات متحده به اسلام پس از ۱۱ سپتامبر؛ بررسی ریشه‌های ایدئولوژیک*. تهران: گروه پژوهشی سیاست خارجی پژوهشکده تحقیقات استراتژیک.
- جمشیدی، محمد (۱۳۹۴). *جنبش راست مسیحی و سیاست خارجی آمریکا*. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- شجاعی مهر، رضا؛ لکزایی، نجف (۱۳۹۳). *تیپ‌شناسی و واکاوی استراتژی‌های غرب در ستیزش با آموزه مهدویت*. فصلنامه انتظار موعود، سال چهاردهم (۴۴)، ۷-۳۲.
- شوارد نازده، ادوارد (۱۳۷۰). *آزادی را آینده رقم می‌زند*. ترجمه ناهید فروغان، مترجم، تهران: نشر قطره.
- صدری، احمد (۱۳۸۵). *آخرالزمانی در همین نزدیکی؛ جستارهایی در جامعه‌شناسی دین و فرهنگ*. ترجمه امیرحسین تیموری، تهران: کویر.
- طباطبایی، سید محمدحسین (۱۳۶۳). *تفسیر المیزان*. ترجمه سید محمدباقر موسوی همدانی، قم: دفتر انتشارات اسلام.
- فالکنر، ریچارد؛ نیومن، رابرت؛ تایر، برادلی (۱۳۸۱). *پاشنه آشیل آمریکا*. ترجمه احمد علیخانی، تهران: دوره عالی جنگ، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه.
- فلاح شیخ‌لری، علی‌اصغر؛ صادقی، امیر؛ پدرام، عبدالرحیم (۱۳۹۷). *کاربست هوشمندی در آینده‌پژوهی، درآمدی بر فرایندهای دیدبانی هوشمند*. تهران: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.
- فولر، گراهام (۱۳۸۷). *جهان بدون اسلام*. ترجمه: پیروز ایزدی، تهران: گروه پژوهشی سیاست خارجی پژوهشکده تحقیقات استراتژیک.
- قرآن کریم (۱۳۹۳). ترجمه حسین انصاریان، تهران: سازمان دارالقرآن کریم، نشر تلاوت.

- کلینی، محمد بن یعقوب (۱۳۷۵). *اصول الکافی*، ترجمه: محمد باقر کمره‌ای، قم: انتشارات اسوه.
- کلهر، رضا (۱۳۸۴). *اطلاعات استراتژیک و تصمیم‌گیری در حوزه امنیت ملی*. فصلنامه مطالعات راهبردی، سال هشتم، شماره ۲(۲۸)، ۲۷۹-۲۵۸.
- متقی، ابراهیم (۱۳۸۵). *آمریکا؛ هژمونی شکننده و راهبرد جمهوری اسلامی ایران*. نامه دفاع (۴).
- متیس، جیمز (۲۰۱۸). *خلاصه راهبرد دفاع ملی ۲۰۱۸ آمریکا*. خبرگزاری فارس.
- مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی (۱۴۰۳ ق). *بحار الأنوار*. بیروت: دار إحياء التراث العربی.
- مقیسه، رضا؛ پدرام، عبدالرحیم؛ فلاح شیخلری، علی‌اصغر؛ جمشیدی، محمد (۱۴۰۱). *درک نیت راهبردی ایالات متحده آمریکا درباره جمهوری اسلامی ایران*. تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- میرباقری، سید محمد مهدی (۱۳۹۴). *اندیشه تمدن نوین اسلامی؛ گفتارهایی در تبیین رویکرد فکری سید منیرالدین حسینی الهاشمی*. قم: تمدن نوین اسلامی.
- هانتر، شیرین (۱۳۸۰). *آینده اسلام و غرب؛ برخورد تمدن‌ها یا همزیستی مسالمت‌آمیز*. ترجمه: همایون مجد، تهران: نشر فروزان روز.
- هانتینگتون، ساموئل (۱۳۸۸). *برخورد تمدن‌ها و بازسازی نظم جهانی*. ترجمه: محمدعلی رفیعی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

References

- Ajzen, Icek(2006). Constructing a TPB questionnaire: Conceptual and methodological considerations. Retrieved from people.umass: <http://www.people.umass.edu/aizen/pdf/tpb.measurement.pdf>
- Ajzen, Icek, and Fishbein, Martin(1975). Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research. Reading,MA: Addison-Wesley. Retrieved from Ajzen, Icek, Fishbein, Martin(1975). Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Benjamin, Bell, Santos, Jr. Eugene, and Brown, M. Scot(2005). Making Adversary Decision Modeling Tractable with Intent Inference and Information Fusion. In Adversarial intent inference for predictive battlespace awareness. AFRL-IF-RS-TR-2005-378, Final Technical Report, November.
- Brand, Colin George(2010). A Model for the Formulation of Strategic Intent Based on a Comparison of Business and the Military. University of South Africa, November.
- Brown, M. Scott, Santos, Jr. Eugene, and Benjamin, Bell(2005). Knowledge Acquisition for Adversary Course of Action Prediction Models. AFRL-IF-RS-TR-2005-378, Final Technical Report, November.
- Hamel, Gary, and Prahalad, C.K(1989, May-June). Strategic Intent. Harvard Business Review, 63-76.
- Hamel, Gary, and Prahalad, C.K(1994). Competing for the Future,. Harvard Business Review.
- Kott, Alexander and McEneaney, William M(2006). Adversarial Reasoning: Computational Approaches to Reading the Opponent's Mind (1st ed.). Chapman and Hall/CRC; 1st edition.
- Kuznar, Lawrence A, Astorino-Courtois, Allison and Canna, Sarah(2011). From the Mind to the Feet; Assessing the Perception-toIntent-to-Action, Dynami. national Security Innovations (nSI), Air University Press.
- Lanir, Z(1983). Fundamental surprise: The national intelligence crisis. Tel-Aviv: Hakibutz Hama'ukhad.
- Maheshwari, R and saurabh, Agarwal(2020). Strategic Management. SBPD Publishing house of Indian.
- Mburu, S.N and Thuo, J.K(2015, June). Understanding the Concept of Strategic Intent, International Refereed Journal of Engineering and Science. (IRJES), ISSN (Online), 2319-183X, (Print) 2319-1821, Volume 4(Issue 6), 57-60.
- Owens, Dawn and Khazanchi, Deepak(۲۰۱۸) . From Strategic Intent to Implementation: How Information Technology initiatives take shape in organizations .Proceedings of the ۵۱st, Hawaii International Conference on System Sciences.
- Richards, C(2004). Sting like a bee, Certain to Win, The Strategy of John Boyd, Applied to Business. Atlanta, GA: Xlibris, 60-66.

- Romar, J. Edward(2009). Strategic Intent, Confucian Harmony and Firm Success. Confucian Harmony and Firm Success, Acta Polytechnica Hungarica, Vol. 6, 6(3).
- Roy, Olivier(2008). Thinking before Acting Intentions, Logic, Rational Choice. Thinking before Acting Intentions, Logic, Rational Choice, ILLC-publications, Institute for Logic, Language and Computation, Universiteit van Amsterdam.
- Santos, ugene Jr(2005). Adversarial intent inference for predictive battlespace awareness. AFRL-IF-RS-TR-2005-378, Final Technical Report. doi:10.21236/ada442035
- Santos, Eugene Jr and Qunhua, Zhao(2007). Adversarial Models for Opponent Intent Inferencing. In A. Kott and W. McEneaney (Eds.), Adversarial Reasoning: Computational Approaches to Reading the Opponent's Mind. Boca Raton- London -New York.: Chapman and Hall/CRC(Taylor and Francis Group).
- Santos, Eugene Jr, McQueary, Bruce and Krause, Lee(2008). Modeling Adversarial Intent for Interactive Simulation and Gaming, The Fused Intent System. Proc. of SPIE, Vol. 6965 696503-2.
- Tanev, Todor(2012). Efficiency and Effectiveness of Grand Strategy. Public Policy, 3(1).
- Yarhi-Milo, Keren(2014). Knowing the Adversary: Leaders, Intelligence, and Assessment of Intentions in International Relations. Princeton, New Jersey, United States: Princeton and oxford University Press. Retrieved Jul 21, 2014